

JONG
LEREN

stichting
confessioneel
onderwijs

JL.nu

juli 2019

PERSONEELSBLAD VAN STICHTING JONG LEREN

Succesvol samenwerken

Inspirerende voorbeelden en tips

Schooloverstijgend teamwork

Samenwerking 3D-scholen

Samenwerken

Al bladerend door dit magazine kun je direct zien dat we ons werkprincipes 'Wij leren samen' waarmaken. Er wordt al veel afgestemd, samengewerkt en van elkaar geleerd. Telkens als we collega's ontmoeten tijdens een bovenschoolse bijeenkomst (LIDO, Werkconferenties SBA, Personeelsdag, Diner met CvB), krijgen we te horen hoe interessant en inspirerend het is om collega's van andere scholen te spreken over hun ervaringen en ideeën.

Daarom hebben we besloten om komend schooljaar weer drie 'Leren van elkaar Dagen' te organiseren, op: 2 oktober 2019, 13 november 2019 en 22 januari 2020.

Iedere school wordt uitgenodigd om interessante vernieuwingen of verbeteringen aan andere scholen te laten zien, terwijl de school in bedrijf is. Ofwel: kijken in de praktijk! Ook kun je je als team (of groepje) aanmelden om een school te bezoeken. Informatie hierover volgt.

Wist je dat het ook mogelijk is om als individu bij een andere school te gaan kijken? Dit kan in het kader van de duurzame inzetbaarheid. Vraag ernaar bij je directeur.

Wij wensen jullie alvast veel inspiratie toe en een heerlijke zomervakantie!

JOHN
PAUL
SYTSKE

Korte berichten

IKC Triade heeft de sleutel van het nieuwe pand

Woensdag 22 mei was het eindelijk zover: Laura van Rossen, directeur onderwijs, en Nicole de Ridder, vestigingsmanager kinderopvang, namen de sleutel van het nieuwe pand van IKC Triade in ontvangst. Nu kan het gebouw aan de Dreef in Aalsmeer klaargemaakt worden voor het nieuwe schooljaar!

't Venne 15 jaar!

In mei vierden ze een hele week feest in circus 't Venne. "Onze juffen en meesters verzorgden een spectaculair optreden. En het mooiste was dat de leerlingen daarna bewezen het nog veel beter te kunnen. Er waren clowns, wilde dieren, jongleurs en nog veel meer. Wat zijn we trots op al onze circusartiesten!"

Rene Koole

IT-advies
en Google fan

7 vragen aan...

1. Wat was je eerste (bij)baan?

In mijn eerste baan begon ik als leerkracht in Nieuw-Vennep en dat heb ik 14 jaar gedaan. Afen toe waren er ook wat 'bijbaantjes'. Zo was ik freelance beursanalist bij Delta Lloyd en werkte ik op een reclamebureau

2. Wie was je favoriete leraar en waarom?

Dat was mijn leraar pedagogiek op de academie. Zijn stagebezoeken waren inspirerend en zijn adviezen praktisch. Hij haalde mij ook over door te gaan met de opleiding. Terwijl ik als 19-jarige echt vast van plan was te stoppen.

Colofon

Lisettes web/apptip

Lisette Neijzen is ICT-medewerker bij Stichting Jong Leren. Op deze plek in JL.nu geeft zij iedere keer een interessante of leerzame web- of apptip.

Ken jij online escape rooms?

Op Kraak 'm vind je 'escape room-achtige' games. Kinderen vinden het geweldig om de codes te kraken. Samenwerken, creatief denken en andere 21st century skills komen op een speelse manier aan bod. Kijk snel op <https://www.kraakm.nl/>.

'Samen leren' in de praktijk

Collega's van de Jacobaschool (Heemstede) en Bommelstein (Nieuw-Vennep) waren op bezoek bij De Franciscus (Bennebroek).

Ze gingen in gesprek met leerlingen en leerkrachten over de invoering van Snappet. Snappet wordt nu al op 9 van de 26 Jong Leren scholen gebruikt.

Gezien op social media:

3. Van welke sociale media maak je gebruik?

LinkedIn, maar niet heel actief. Ik gebruik het vooral als informatiebron voor mezelf en dat geldt ook voor Twitter.

4. Waar mogen we jou voor wakker maken?

Liever niet eigenlijk! Maar uit eten en een beetje chillen in een strandtent zijn wel de dingen die ik graag doe.

5. Waar haal jij je inspiratie vandaan?

Dat kan van alles zijn. Vaak ook uit dingen of mensen die niet direct met m'n werk te maken hebben.

6. Welke onderwijsinnovatie verrast jou?

Basisonderwijs is niet zo'n innovatieve sector. Innoveren gaat er traag. Maar

daarom is wel heel leuk om te zien dat er scholen zijn die dingen uitproberen om het onderwijs aantrekkelijker en beter te maken. Als het gebruik van digitale leermiddelen een onderwijsinnovatie is, dan vind ik het verrassend dat er inmiddels een grote groep onderwijsmensen is die dat inzet in het onderwijs en al net zo 'verrassend' dat er anno 2019 nog steeds onderwijsmensen zijn 'die er niets mee hebben'.

7. Wat weten veel mensen niet van jou?

Misschien m'n hobby's? Ik heb er best aardig wat, maar dat ik af en toe in mijn vrije tijd met werphengel door de polder struïn op zoek naar karper vertel ik veel mensen niet. Snappen ze toch niet!

Franka van Bemmelen
bovenschools ICT'er
in Aalsmeer en Rijsenhout

Even Appen met

Franka, je bent nu bijna een heel schooljaar bovenschools ICT'er. Hoe bevalt dat?

Ontzettend goed! Het is leuk om te merken dat ik op zoveel verschillende scholen iets toe kan voegen. Ook zie ik veel mooie dingen, die ik dan weer mee kan nemen naar een andere school.

Kun je aangeven wat je opvalt nu je bij een aantal scholen van Jong Leren werkt?

Op alle scholen wordt veel aandacht besteed aan ICT, maar overal op een andere manier. Een aantal scholen werkt met een 3D-printer, een andere school heeft Snappet en weer een andere school werkt intensief met Classroom. Ja, wanneer ik in overleg ben met anderen zit ik. Werk ik op mijn computer dan sta ik. Dat bevalt mij uitstekend! In het kader van duurzame inzetbaarheid kan ik het iedereen aanraden.

Heb je het idee dat de scholen op de goede weg zijn als het gaat om de 21e-eeuwse vaardigheden?

We zijn zeker op de goede weg. Zowel leerkrachten als leerlingen werken samen op de Drive, we zijn bewust met mediawijsheid bezig en op korte termijn wordt er bij de leerlingen ook een ICT-basisvaardigheden scan afgenomen. Dit zijn allemaal mooie ontwikkelingen.

Zou je zelf nog nieuwe ontwikkelingen willen aanbevelen?

Niet iedereen is toe aan nieuwe ontwikkelingen, dus de tools moeten vooral gebruiksvriendelijk en gemakkelijk toe te passen zijn. De mediatool ontdekmedia.nl, met veel tips en adviezen om nieuwe media in te zetten tijdens de dagelijkse lessen, zou een mooie aanvulling zijn.

Robuuste scholen

“Onze wens is dat onze scholen zoveel mogelijk robuuste scholen zijn. Veel van onze scholen zijn dat al, sommige moeten nog iets doen om iets steviger te worden.”

Alle schoolbesturen denken na over hoe ze hun scholen robuuster kunnen maken. De urgentie is ook groter geworden door het lerarentekort. In het kader van ‘Leerlingontwikkeling en instandhouding scholen JL 2018-2022’ heeft het CvB met de schoolleiders en stafmedewerkers vastgesteld wat zij verstaan onder robuuste scholen.

Sytske Feenstra: “Wij kijken niet alleen naar leerlingenaantallen, maar vliegen het wat inhoudelijker aan. Onder robuuste scholen verstaan wij scholen die werken aan het behalen van goede onderwijskwaliteit, vanuit een stevige en betrouwbare organisatie met professionals en een schoolomvang die continuïteit van onderwijs voor leerlingen, ouders en medewerkers garandeert.

Je kunt als bestuur heel makkelijk zeggen wat de wenselijke schoolomvang is, maar vervolgens begint het overleg en de besluitvorming. Daar hebben wij als bestuur een belangrijke rol in. We doen dat zorgvuldig en in nauw overleg met de directie van een school, teams, MR-en en ouders. Wat we hebben gemerkt, bijvoorbeeld bij de fusies in Zwanenburg en Halfweg, is dat deze partijen de voorgenomen besluiten vaak heel logisch vinden. En sommige scholen gaan nooit een robuuste

school worden, maar dat is ook niet de doelstelling. Voor een laatste school in een dorp bestaan andere motieven.

We willen binnen Jong Leren een leidend principe hebben rondom schoolgrootte vanuit een visie op robuustheid, maar tegelijkertijd lokaal kijken wat haalbaar is.”

- Uit de conceptnotitie -

Een robuuste school is idealiter robuust op deze vijf aspecten:

1. Pedagogisch robuust

Er zijn voldoende leerlingen in alle leeftijdsgroepen, zodat een kind gevarieerde sociale ervaringen op kan doen en sociale gereedschappen kan leren gebruiken.

2. Didactisch robuust

Er is een eigentijds onderwijsaanbod, al dan niet vanuit een vernieuwend onderwijsconcept, aandacht voor een goed gebruik van de kostbare onderwijstijd, een voor leerkrachten werkbaar aantal niveaus, voldoende tussentijdse en eindopbrengsten en voldoende beoordeling door de inspectie.

3. Robuust in de ontwikkeling van de kwaliteit van medewerkers

Een robuuste school zorgt voor een doorgaande ontwikkeling van haar medewerkers door teamscholing en individuele scholing, uitvoering van de gesprekkencyclus en monitoring van de onderwijskwaliteit.

4. Organisatorisch robuust

Het gemiddelde leerlingenaantal per school is minimaal groter dan de gemeentelijke opheffingsnorm. Streven: minimale schoolgrootte is 80, optimale schoolgrootte is vanaf 200. Op een robuuste school kan het werk over meer handen worden verdeeld.

5. Robuust in de kwaliteit van de school in relatie tot de maatschappelijke positionering

Robuuste scholen zijn bij voorkeur ingebed in de omgeving, bijvoorbeeld in de vorm van een Brede school, communityschool of IKC en/of door samenwerkingsverbanden met kinderopvang en andere partijen, zoals bijvoorbeeld een buurthuis.

Dorien Hulsebosch is directeur van IKC de Paradijsvogel. Ze springt graag op haar fiets, onder meer om samen te werken met andere directeuren. In deze rubriek laat Dorien zien hoe haar week eruit kan zien.

Maandag

Ik start de week met de training 'Beter bij de les' voor een kleine groep kinderen. Daarna ga ik op de fiets naar de Immanuel voor klassenbezoeken samen met hun directeur, Marieke Splinter. 's Avonds even heerlijk ontspannen bij de schoonheidsspecialiste, altijd een cadeautje.

Dinsdag

Deze dag staat in het teken van het laatste examen van mijn zoon. Ik heb onder meer een beleidssessie met alle directeuren. Na deze sessie komen we met een leerteam 'toetsen' bij elkaar. 's Avonds wordt er fanatiek gesport. Heerlijk stappen en trainen met gewichten.

Woensdag

Een spannende dag, want vanmiddag vindt het laatste gesprek plaats met de nieuwe directeur. Na dit gesprek ga ik naar een workshop van Marcel Schmeier over het Expliciete Directe Instructiemodel. 's Avonds uit eten in Haarlem, om te vieren dat de examens voorbij zijn.

Donderdag

's Ochtends heb ik een mentorgesprek met Kim Weidemann, directeur van De Reiger. 's Middag ga ik op zoek naar sollicitanten voor de vacatures op IKC De Paradijsvogel. 's Avonds sporten met vriendinnen en vergaderen over ons Riksja fietsproject 'De wind door je haar'.

Vrijdag

Op vrijdag werk ik met Saskia in onze kinder- en jeugdtherapie praktijk BLOEM. Ik ga vandaag ook naar 'De Paradijsvogels Got Talent' show. Elk jaar staan alle kinderen stralend op het podium in deze fantastische show, die collega Sarah samen met de kinderen maakt. Dat wil ik niet missen.

Zaterdag

Feestje in Deventer: heerlijk buiten lunchen op een mooi plekje in Deventer. 's Avonds verjaardagsborrel bij mijn schoondochter. Weer lekker op de fiets.

Zondag

In de middag stappen we op onze e-mountainbikes om te trainen voor onze fietsvakantie. Ik ga ook aan de slag met mijn campagne voor mijn nominatie voor The Guts Award 2019. Nieuwsgierig naar mijn nominatie? Wil je stemmen? www.nieuwvennepzuid.nl/the-guts-award

Samenwerking 3D-scholen: De Graankorrel en Het Mozaïek

De Graankorrel in Kudelstaart en Het Mozaïek in Nieuw-Vennep werken volgens de principes van het 3D-onderwijs op basis van de theorie van Human Dynamics. De directeuren Heleen Broerse en Neliqne den Butter zijn enthousiast. Ook over de samenwerking tussen beide teams.

Heleen, wat houdt 3D-onderwijs in?

“Het betekent dat het onderwijs afgestemd wordt op de drie grote verschillen in hoe onze leerlingen bij voorkeur leren. Zo staat de gele kwaliteit voor mentaal. Kinderen die beschikken over deze kwaliteit denken na, weten wat ze willen en zien snel wat belangrijk is. De blauwe kwaliteit staat voor emotioneel. Deze leerlingen voelen wat er speelt, maken gemakkelijk contact, kunnen praten over gevoelens en bedenken nieuwe ideeën. De rode kwaliteit staat voor fysiek. De kinderen met dit predicaat zijn praktisch ingesteld en maken graag dingen die echt werken. Alle drie de kwaliteiten zijn even belangrijk en dat heeft consequenties voor ons onderwijs voor wat betreft instructie, verwerking en toetsing.”

Waarom hebben jullie de samenwerking gezocht, Neliqne?

“Omdat we menen van elkaar te kunnen leren. Bovendien werkt onze IB-er op beide scholen en volgden wij samen de trainingen voor 3D-onderwijs. Ook zitten wij in dezelfde intervisiegroep. Wij doorlopen dus hetzelfde ontwikkel-pad.”

Zijn jullie scholen even ver in hun ontwikkeling?

Heleen: “Beide teams zijn getraind door een externe 3D-specialist en hebben de scholing ‘Passie en Talent’ gevolgd. Ze kijken naar de kinderen en weten hoe zij leren. Op basis daarvan zijn verschillende werkvormen ontwikkeld. Dat vraagt om een andere inrichting van de school. Daar zijn we nu mee bezig. We willen onze werkwijze zichtbaar maken in de klas. Zo hebben de kinderen van de groepen 1 t/m 4 geen vaste plaats meer in hun lokaal. Ook hebben we statafels in de groepen en stille werkplekken. Vervolgens gaan we kijken naar de manier van toetsen: wat moeten we meten, wat levert het op en wat doen we met de resultaten? Door deze werkwijze willen wij ons als school onderscheiden.”

Hoe wordt de samenwerking door de teams ervaren?

Neliqne: “Collega’s vinden het fijn om te sparren. Het is prettig als je gevoed wordt door een ander team. Ook al is de samenstelling van beide groepen heel divers en verschillen de schoolgebouwen.”

Wat is de meerwaarde voor jullie als directeuren, Neliqne?

“Wat voor kinderen geldt, is ook van toepassing op leerkrachten. Zij leren, handelen en communiceren volgens de 3D-principes, alhoewel zij natuurlijk, meer dan jonge kinderen, gevormd zijn door invloeden van buitenaf. Als je verschillen ziet tussen leerkrachten kun je daar als directeur anders op reageren. Wij zijn daarom begonnen met het in kaart brengen van de teamleden.”

Wat is volgens jullie de kracht en de uitdaging van deze werkwijze?

“De kracht is dat je kijkt naar kinderen in diverse situaties vanuit een positieve houding: je hebt oog voor hun talenten. Soms moet je als leerkracht je eigen denkwijze loslaten en durven te experimenteren. Daarin ligt de uitdaging.”

LIDO LIDO

Leren in
de organisatie

Onderwijsvernieuwing en (samen) leren vinden we belangrijk binnen Jong Leren. Ons LIDO Scholingsplein en de Leernetwerken zijn gericht op leren met én van elkaar. In deze nieuwe rubriek brengt LIDO een actueel onderwerp onder de aandacht. In dit nummer is dat **teamleren**.

Leren In de Organisatie

Op de scholen van Jong Leren werken collega's nauw met elkaar samen. Vaak omdat het handig en efficiënt is om bepaalde zaken samen aan te pakken. Het opstellen van het draaiboek voor de sportdag of het voorbereiden van de jaarlijkse ouderavond gaat toch wat prettiger als je dat samen kan doen. Maar hoeveel van de tijd die je beschikbaar hebt om samen te werken met collega's moet je daadwerkelijk besteden aan het regelen van allerlei praktische zaken? Het zou slim zijn om de beperkte tijd die er beschikbaar is om als team samen te kunnen gebruiken te besteden aan samen leren.

Alleen of toch beter samen?

In de meer traditionele onderwijsvormen sta je er als leerkracht vaak alleen voor in de klas. De hele dag ben je bezig met onderwijs verzorgen en doe je dat op jouw manier. Logisch, want hoeveel tijd is er nu eenmaal beschikbaar om samen met jouw collega's lessen voor te bereiden, projecten uit te werken

of dat moeilijke oudergesprek goed voor te bereiden? Veel van deze taken doe je alleen. En dat is dus een gemiste kans! Want hoe goed weet jij eigenlijk hoe jouw collega's die lastige rekenlessen aanpakken? En hoe houden zij de leerlingen actief betrokken bij de les? Dit soort onderwerpen zijn juist de essentie van het onderwijs. Helaas komen wij er nauwelijks toe om de kostbare tijd die we met collega's beschikbaar hebben, hiervoor in te zetten. Hoe dit anders kan? Heb je al eens van teamleren gehoord?

Samen werken versus samen leren

In de periode tussen april en juli waren Carola Tefeij en Femme Verberk, projectleiders LIDO, op de meeste scholen om met alle teams een gesprek te voeren over teamleren. In deze gesprekken lag de focus op de verhouding tussen het samen 'werken' en het samen 'leren' in teams. Hoe zit dat bij jullie op school? Hoe zorgen jullie ervoor dat jullie als collega's van én met elkaar blijven leren? Hoe zou dat er voor jou in een ideale situatie uitzien? In het gesprek was ruimte voor de inbreng van ieder teamlid. Veel scholen gebruiken dit gesprek als vertrekpunt om een voorzichtige start met teamleren te maken, of als evaluatiemoment voor het huidige teamleren in de school.

Teamleren in de praktijk

Op een deel van de scholen is de beweging van het teamleren al in gang gezet. Denk bijvoorbeeld aan vormen als actieleren, stichting leerKRACHT, leerteams en het werken met actieboards. Dat zijn prachtige ontwikkelingen, waar de collega's van deze scholen terecht heel trots op zijn. In de presentatie die Carola en Femme gaven werden al deze vormen toegelicht. De boodschap was vooral: ga zelf eens kijken of informeren op een school waar teamleren hoog in het vaandel staat. Laat je inspireren! Breng deze kennis dan terug in je team en blijf vooral mét elkaar in gesprek over het teamleren op jouw school.

Naast de werkvormen die nu op scholen ingezet worden is er nog volop keuze in werkvormen die nog niet worden ingezet binnen Jong Leren. Vormen die al volop in opkomst zijn. Denk aan Lesson Study, Data Teams of Teacher Design Teams. De keuze voor de vorm is overigens niet zo van belang. Maar de keuze om samen te willen 'leren' als team, om zo je onderwijs te kunnen versterken, is dat zeker wel!

Meer weten? Kijk op www.jl.nu/LIDO of neem contact op met LIDO@jl.nu.

Samenwerken

Daar staat hij dan, hij is er helemaal klaar voor. Voorzichtig pakt hij de touwbrug vast, heel voorzichtig, bijna in slow motion, zet hij zijn rechtervoet op de touwbrug, al vlug zijn linker. Na een paar stappen begint het ding vervaarlijk te wiebelen. 'Help', roept hij wat benauwd.

Ik sta van een afstandje te kijken. Vandaag vier ik mijn verjaardag in de klas. We zijn er lekker op uit gegaan. Naar een speelbos waar de kinderen heerlijk kunnen klimmen en klauteren, hutten bouwen, voetballen enz.

Ondertussen hangt het ventje nog steeds wat onhandig ondersteboven en probeert het nog één keer wat luider: 'HELP!!!' Nu wordt zijn roep om hulp gehoord. Er schieten wat hoofden van klasgenoten omhoog en weldra galopperen er twee richting de onfortuinlijke jongen en twee trekken een volle sprint naar mij. Ik geef de twee die op mij afstormen een teken dat ik eerst even kijk hoe de hulpverleners de hulpbehoevende te hulp schieten.

Eerst nemen ze de situatie op, het is ingewikkelder dan gedacht. Onder de touwbrug groeien brandnetels. Om de jongen te bereiken moeten de redders een plan bedenken om zelf niet 'gebrandneteld' uit de strijd te komen. 'We moeten samenwerken', roept er één. Er worden nog meer hulp-troepen opgeroepen. Nadat er een gedegen plan gemaakt is, de taken verdeeld zijn, bevrijden ze de avonturier uit zijn benarde positie. Geen onvertogen woord, de complimenten vliegen je om de oren, de een de coach, de ander de supporter.

Van een afstandje denk ik bij mezelf, dat ik dit in de klas nooit voor elkaar kan krijgen. Zo'n betekenisvolle context, waarin samenwerken zo vanzelfsprekend is... Vannmiddag rapporten maken, het kopje samenwerken wordt een eitje.

Ik wens u allen een coöperatieve vakantie!

Kees Kloost

SAMEN BOUWEN AAN GOED ONDERWIJS

Succesvol Samenwerken

Inspirerende voorbeelden en tips

Intensieve samenwerking tussen scholen, samenwerking met externe partners, professionalisering door samenwerking... Op verschillende plekken in de Strategische Beleidsagenda (SBA) van Jong Leren kom je samenwerking tegen. We zien het belang van samenwerken en zijn van plan om in de nabije toekomst nog vaker en beter samen te werken, binnen en buiten onze scholen. Maar hoe werken succesvolle samenwerkingen in de praktijk? We laten een paar collega's aan het woord die inspirerende voorbeelden hebben en ook tips geven.

Samenwerken in één groep

Duo Rianne van Schie en Esther Cuperus Groep 7 van de Immanuël

Rianne en Esther werken nu anderhalf jaar samen. Rianne staat maandag en dinsdag voor de groep, Esther woensdag, donderdag en vrijdag. Rianne: "Een duobaan is even wennen, omdat je niet meer het alleenzeggenschap over je groep hebt. Als je als duo net samenwerkt, moet je altijd even je draai vinden. Als je in de samenwerking ergens tegenaan loopt, ga je met elkaar in gesprek. Je bent tenslotte professionals. De samenwerking met Esther loopt lekker. We hebben afspraken gemaakt, zodat veel dingen voor de kinderen hetzelfde zijn. De lay-out van het digibord is bij ons bijvoorbeeld hetzelfde. We hebben ook weleens samen een les doorgelopen. Hoe geef jij nou de rekenles? Even kijken of we op één lijn zitten."

Communicatie

Esther: "Het is belangrijk dat je goed met elkaar communiceert. Soms zeggen de kinderen: 'Bij juf Rianne hoefden we alleen dat te doen'. Ze weten gelukkig dat Rianne en ik een kort lijntje hebben. Op de overdrachtsmomenten mailen we elkaar wat er allemaal gebeurd is in de klas, waar de ander op moet letten en wat we af hebben gekregen en wat niet. Maar doe niet alles via de mail, probeer elkaar af en toe ook even te zien. Op donderdag is Rianne op school en overleggen we vaak nog even. En een laatste tip: verdeel de taken!"

Samenwerken met het VO

Lisa ter Veen-Kokkelkoren Directeur rkbs 't Venne

"Kinderen uit groep 6, 7 en 8 die na de basisschool waarschijnlijk naar vmbo basis/kader gaan, hebben vaak moeite met begrijpend lezen. Ons idee was om deze kinderen het begrijpend lezen meer praktisch aan te leren, in een kleinere groep. Omdat extra inspanningen extra geld kosten, ben ik eerst op zoek gegaan naar een subsidiepot. Dat is gelukt en we hebben een nieuwe begrijpend lezen-groep gevormd."

Praktijk

"Toch misten we de aansluiting met de praktijk en dat is nu juist wat deze kinderen nodig hebben. Ze moeten ervaren dat begrijpend lezen handig is om bijvoorbeeld te koken of te klussen, maar wij hebben geen keuken om recepten uit te testen of een technieklokaal om te klussen met een handleiding. Toen kwam het Herbert Visser College (HVC) in beeld. Na de meivakantie zijn de kinderen twee middagen naar het HVC gegaan om daar een stopcontact te bouwen, op basis van een werktekening die ze hadden gelezen. Zo konden we meteen meten of ze alles goed hadden gelezen en begrepen."

Subsidieaanvraag

"Het was een geslaagd experiment, volgend jaar gaan we hier dus mee door. Andere scholen die zo'n samenwerking met het VO aan willen gaan, raad ik aan om eerst een subsidieaanvraag te doen bij het Leraren Ontwikkel Fonds (LOF). Daar kun je eigenlijk voor alles een subsidieaanvraag doen, mits het nog niet bestaat."

Samenwerken binnen de school

Onderwijsassistent Bo Olij Unit 2 van KC De Molenwerf

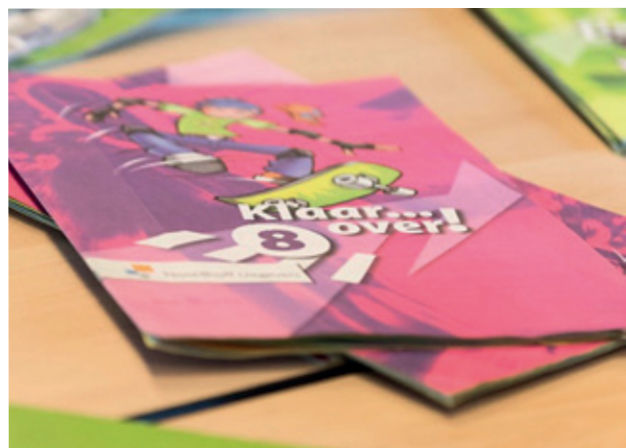
"Op KC De Molenwerf werken we met unitonderwijs. Vanaf groep 3 krijgen de kinderen les in het Taaldomein, het Rekendomein en het Sterrendomein. Om de 25 minuten wisselen ze van domein. Er blijft dus beweging in, de kinderen zitten niet de hele dag stil. Ik werk in het Sterrendomein, het domein waar de kinderen zelfstandig werken. Ze komen hier als ze instructie taal of rekenen hebben gehad. Die instructie verwerken ze dan bij mij en ik help ze als dat nodig is."

Afstemming

"Bij unitonderwijs werk je met meer leerkrachten samen dan bij klaslokaal onderwijs. Er is veel meer afstemming nodig bij unitonderwijs. We houden elkaar goed op

de hoogte. Ik weet welke instructies de kinderen hebben gehad, wat ik eventueel nog een keer extra uit moet leggen en wat er van de kinderen verwacht wordt. Als er dingen gebeuren, zorg ik ervoor dat ik in de pauze mijn collega's tegenkom, zodat we even kunnen overleggen. Ik ben ook altijd bij de leerlingbesprekingen. Daardoor weet ik wat goed gaat, wat beter kan, wat er speelt, waar een leerling behoefte aan heeft en wat er afgesproken is. Juist door die grotere betrokkenheid en de samenwerking met meerdere collega's vind ik unit-onderwijs echt een superfijne manier van werken."

Samenwerken binnen de buurt

Community school manager Rachel de Vos Community school De Kameleon

"We zijn naast een school, ook een plek voor ontmoeting, ondersteuning en ontwikkeling. Niet alleen voor de kinderen, maar ook voor de ouders en de buurt. We nodigen moeders die de Nederlandse taal nog niet zo goed beheersen bijvoorbeeld uit om hier op school met elkaar te koken. Zodat ze kunnen oefenen met de taal, maar ook om te laten zien dat er binnen ons gebouw mogelijkheden zijn om elkaar te ontmoeten."

Partners in de buurt

"We vinden het ook belangrijk dat kinderen leren om oog te hebben voor een ander en voor een ander te zorgen. In de Week tegen Eenzaamheid hebben we bijvoorbeeld een high tea georganiseerd. De kinderen hebben alles zelf gedaan: van het maken van de uitnodiging tot het bedienen van de senioren. Als community school manager ben ik degene die de contacten met partners legt en afspraken maakt.

Zo heb ik een verzorgingshuis in Zwanenburg benaderd voor 'De Kameleon gaat de wijk in!'. Dat is een dag waarop elke groep iets voor een ander in de wijk doet. Een aantal kinderen gaat naar het verzorgingshuis in Zwanenburg om pannenkoeken te bakken en oud-Hollandse spelletjes te spelen, andere kinderen gaan naar een kinderdagverblijf om voor te lezen etc. Met dit soort activiteiten willen we onszelf op de kaart zetten en aan de buurt laten zien wat wij kunnen betekenen."

Contacten

"Een tip voor scholen die ook willen gaan samenwerken met partners in de buurt is dat je eerst moet investeren in de contacten. Het kost tijd om zichtbaar te zijn en een band op te bouwen. Het is goed om daar iemand voor te hebben. Ik vind het erg fijn dat ik de tijd krijg om partners te zoeken, contacten te leggen en samenwerkingen aan te gaan."

Week tegen eenzaamheid: high tea voor senioren uit de buurt.

Snapshots

- 1 De Graankorrel** - De kleuters werken aan een groepsopdracht: samen op ontdekkingstocht naar kriebelbeestjes. **2 De Tweemaster** - Het 25-jarig bestaan wordt gevierd met een feestweek. Ouders oefenen voorafgaand aan het circusfeest samen een act die de kinderen aangeleerd moet worden. **3 St. Theresiaschool** - Het tutorlezen is natuurlijk bedoeld om het leestempo te verhogen en het leesplezier te vergroten, maar het leidt ook tot een warme band tussen de groepen 3 en 8. **4 Aloysiusschool** - Ouders en directeur druk met poffertjes bakken op de Aloysiusdag. **5 Opmaat** - Noortje Teeuwen werkt al 25 jaar in het onderwijs. De leerlingen hebben uitgerekend dat zij met ruim 300 verschillende collega's heeft samengewerkt en aan meer dan 600 leerlingen heeft lesgegeven. Wij vinden Noortje een topper! **6 Raad van Toezicht** - Op bezoek bij IKC De Paradijsvogel: "Eigenlijk vind ik een schoolbezoek het mooiste aspect van de rol als toezichthouder." **7 Jong Geleerd** - Tara en Bodhi uit groep 5 doen mix & ruil bij woordenschat, een van de favoriete werkvormen van de groep. **8 De Reiger** - Een groot aantal collega's is overgestapt van 'te snel eten uit eigen broodtrommels' naar een 'gezellige, gezamenlijke en gezonde lunch'.

Triade + Solidoe de Stek = IKC Triade

Eind mei kregen Solidoe de Stek en Triade de sleutel van de nieuwe locatie. Na de zomervakantie is dit de plek waar Triade Zuid, Triade Hornmeer én Solidoe de Stek samenkomen. Laura van Rossen en Nicole de Ridder vertellen hoe de afgelopen periode al is samengewerkt om IKC Triade vorm te geven.

“Nicole is bijna vanaf het begin betrokken bij de samenwerking. Laura is pas sinds een jaar directeur van Triade en in eerste instantie vroeg het onderwijs veel aandacht van Laura. Het afgelopen half jaar zijn wij, en ook anderen binnen Solidoe de Stek en Triade, intensiever samen gaan werken en heeft het toekomstige IKC steeds meer vorm gekregen.”

Een visie en een openingsfeest

“We zijn straks een Integraal Kindcentrum. Dat gaat een stap verder dan een Brede School. We stoppen niet alleen opvang en onderwijs in één gebouw, maar gaan echt samenwerken aan een doorgaande lijn voor kinderen van 0-12 jaar. En omdat er grote verschillen zijn tussen kinderopvang en onderwijs, moeten we elkaars werkwijze beter leren kennen en elkaar daarin vinden. We hebben al een gezamenlijke visie opgesteld en een aanzet gedaan voor een zorgstructuur. Ook hebben we een heel intensief traject gehad voor ons thematisch onderwijs. Hoe werken we aan thematische onderwerpen van 0-12 jaar? Hoe stemmen we de activiteiten tot in de kleinste details op elkaar af? Om dit uit te werken is een werkgroep samengesteld met medewerkers van Solidoe de Stek en medewerkers van Triade. We hebben de teams op meerdere onderwerpen bij elkaar gehad. Op dit moment zijn we vooral heel praktisch bezig. Er is bijvoorbeeld een werkgroep voor de opening, waarbinnen ook weer pedagogisch medewerkers van Solidoe de Stek en leerkrachten van Triade samenwerken.”

Een echt IKC-gebouw

“Onze nieuwe, energieneutrale locatie is helemaal gebouwd volgens de nieuwste inzichten op het gebied van opvang en onderwijs. Je ziet vaak dat een kinderopvangorganisatie intrekt bij een school of andersom, maar dat de vormgeving niet wordt aangepast op de nieuwe manier van werken. Ons gebouw is ook echt ingericht voor een IKC. Met grote leerpleinen bijvoorbeeld, waar de buitenschoolse opvang na schooltijd kan zitten.”

Positief en flexibel

“Tijdens teambuildingsessies merkten we dat de teams gelukkig heel goed klikken. Het helpt dat we beiden een positief ingesteld en flexibel team hebben, waardoor het tot nu toe ook allemaal soepel verloopt. Toch voelt het een beetje alsof je gaat samenwonen in een nieuw huis. Dat is ook altijd even wennen. Maar we

Laura van Rossen, directeur onderwijs (links) en Nicole de Ridder, vestigingsmanager kinderopvang

verwachten dat we met onze positieve en flexibele instelling ver komen. Het draait net als bij samenwonen ook om goed naar elkaar luisteren en geven en nemen. En als er verbeterpunten zijn, zullen we het gesprek aangaan met elkaar en samen op zoek gaan naar een passende oplossing voor beide partijen.”

Hoe leeft het **werkverdelings**

Vanaf 1 augustus 2019 maken directeuren met hun teams een werkverdelingsplan (voorheen: taakbeleid). De PMR van de school wordt vervolgens gevraagd in te stemmen met het plan.

De kaders voor deze plannen zijn stichtingsbreed vastgelegd in het werkverdelingsbeleid (zie intranet Personeel). Een tweede kader wordt gevormd door de beschikbare middelen uit het bestuursformatieplan. Iedere school krijgt de ruimte om zelf keuzes te maken, waarbij geldt: ‘pas toe of leg uit’ (als je buiten de kaders treedt, moet je dit onderbouwen).

Op de Facebookgroep ‘PO in Actie’ zien we dat er in het land heel verschillend wordt omgegaan met werkverdeling en dat leerkrachten er veel vragen over hebben.

Hoe is dat eigenlijk binnen Jong Leren?

Elsabeth van Boekel, Theresiaschool

“We hebben geprobeerd om zo min mogelijk werk te maken van het werkverdelingsplan. We hebben met het team be-

sproken wat het ons op zou leveren: veel werk of duidelijkheid? Het invullen van het urenregistratiesysteem tot in alle details is een enorme klus en het geeft de werkelijkheid niet weer. Dus hebben we besloten om het te laten zoals het nu is: we verdelen de lesgebonden uren naar rato en verder gaan we uit van het eigenaarschap van de leerkracht. Wij zijn een ‘vreedzame school’, dat geven we de kinderen mee en zo doen wij dat ook hier in het team: we dragen het met elkaar.”

plan binnen jouw team?

Marjolein Lambert, Aloysius Overveen

“Onze schoolleider heeft een format gemaakt voor het werkverdelingsplan. Tijdens een teamoverleg hebben we met elkaar besproken wat werkt en wat niet. Het meest concrete

resultaat is onze evenementencoördinator. Dat is vorig jaar zo goed bevallen dat we ermee zijn doorgegaan.

De coördinator is een collega leerkracht die naast haar werk extra tijd krijgt voor het organiseren van activiteiten.

In november en december werkt ze heel veel, want dan is er van alles te doen. In januari doet ze rustiger aan. Ze leidt commissies en heeft veel taken van ons overgenomen. We ondersteunen haar wel, maar hebben nu meer tijd voor de dagelijkse lesgevende activiteiten. Het helpt ons enorm en verlaagt onze werkdruk.”

Rachel de Vos, De Kameleon Zwanenburg

“Wij werken met de Noordwijkse methode, waarbij de talenten van mensen centraal staan. We gaan dus uit van wat mensen graag doen en waar ze goed in zijn. Zo werken we bijvoorbeeld met een evene-

mentencoördinator die alle grote evenementen coördineert. Hierdoor kunnen leerkrachten zich meer focussen op onderwijs en andere taken. Er zijn altijd dingen die moeten, maar eigenlijk hebben we geen taken die niemand wil oppakken. Het is eerder dat we keuzes moeten maken over wat we groots willen oppakken. Natuurlijk hoor ik over de hoge werkdruk waar iedereen tegenaan loopt. Ik denk dat je het werkbaar houdt als mensen dingen doen waar ze goed in zijn.”

Hanneke van der Zwaag, De Brug

“Onze directeur heeft het taakbeleid uitgewerkt. Dit is met het team gedeeld met de vraag te kijken naar het aantal uren en de bijbehorende taken. Het taakbeleid is ook al besproken met de PMR en we zijn akkoord gegaan. Er is gekeken of alle taken erin staan, of het aantal uren dat erbij staat klopt

en of dat niet te veel of te weinig is. Ook structureel wordt met elke collega gekeken of er niet te veel of te weinig taken zijn toebedeeld in verhouding tot de werktijdfactor.

Het is fijn dat dit nu allemaal op papier staat, dan kunnen we later altijd teruglezen hoe we het precies hebben afgesproken.”

Schooloverstijgend teamwork

Het lerarentekort zorgt voor grote bezettingsproblemen binnen het primair en voortgezet onderwijs, ook in de regio's Haarlemmermeer en Zuid-Kennemerland. Beleidsmedewerker P&O Alma Pereboom vertelt hoe alle schoolbesturen in de regio het lerarentekort gezamenlijk aanpakken.

"Binnen Jong Leren hebben we de oplossing vooral gezocht in het zelf opleiden van leerkrachten. Inmiddels hebben elf zij-instromers een plek gevonden binnen onze opleidingsscholen. Toch weten we dat dit niet genoeg zal zijn. Gelukkig is ook het ministerie hiervan doordrongen. Voor besturen die bereid zijn samen te werken met elkaar en met andere betrokken partijen in een regio, zoals hogescholen en gemeenten, is er subsidie beschikbaar gekomen voor scholing, begeleiding, binding en onderzoek."

Hoe hebben jullie het aangepakt?

"Het ministerie vindt samenwerking belangrijk. Al die besturen vissen immers in dezelfde vijver als het om werving gaat. De schoolbesturen die aangesloten zijn bij het RTC hebben daarom de koppen bij elkaar gestoken. Toen bleek dat er voldoende draagvlak was voor een gezamenlijk plan van aanpak zijn de P&O-adviseurs aangehaakt. In onderling overleg hebben we besloten dat de P&O-ers van Spaarnesant (regio Zuid-Kennemerland) en Jong Leren (regio Haarlemmermeer) samen het plan van aanpak zouden schrijven, ondersteund door de collega van Salomo. Dat werd een fijne samenwerking; leuk ook om eens bij elkaar op kantoor te werken en te sparren over de dingen waar je als P&O-er tegenaan loopt."

Wat leverde de samenwerking op?

"Inmiddels is bekend dat de samenwerking succesvol is geweest: de subsidie is aan beide regio's toegekend. Het plan van aanpak is nu in thema-stukjes gehakt en er zijn interne medewerkers, die affiniteit hebben met opleiden, werven en binden, betrokken. Er zijn regelmatig bijeenkomsten van alle betrokkenen om ideeën uit te wisselen en de voortgang te bespreken. Een mooi voorbeeld van samenwerken!"

Roos Rikumahu, teamleider bovenbouw en

"Mijn lievelingsboek is 'Het

Eigenlijk heb ik dit kinderboek pas als volwassene gelezen. Het is namelijk in 2013 uitgegeven. Ik zag het staan en wilde het direct lezen; mooi, groot, met leuke afbeeldingen en een gouden zijkant! En natuurlijk een bijzondere titel: 'Het raadsel van alles wat leeft en de stinksokken van Jos Grootjes uit Driel',

Een hobby, een passie, sporten, een vrijwilligersfunctie, dit doen jouw collega's na schooltijd:

Priscilla Rusman, directeur van Kindcentrum De Molenwerf, is al van jongs af aan betrokken bij het bloemencorso Bollenstreek en corsogroep De Zilk. Inmiddels is Priscilla bestuurslid jeugd en educatie bij de corsogroep.

"Als klein meisje werd ik door mijn moeder meegenomen om te helpen bij de opbouw en het steken van de bloemen. Ik merkte dat ik steeds handiger werd. Het samen met 1500 anderen werken aan een gezamenlijk eindproduct, een prachtige stoet met praalwagens, en de gezellige sfeer, maken dat ik het leuk blijf vinden.

Ik ben ook betrokken bij het ontwerp. Dit jaar was het thema 'changing world'. Wij maakten een mythologisch verhaal over de Phoenix die herleeft. Er was een vulkaanlandschap met rotsen. Daarachter hadden we as gemaakt, waaruit de Phoenix tevoorschijn kwam.

Het corso kent ook competities. Tijdens de opbouwfase wordt gekeken naar veiligheid, omgaan met materialen en vrijwilligers. Ook het eindresultaat wordt beoordeeld. Wij winnen vaak prijzen, dit jaar hadden we de tweede prijs.

Het corso is in april, maar het werk duurt het hele jaar. Door het jaar heen ben ik twee avonden per maand bezig. Als het corso in zicht komt, worden dat er meer. De woensdag voor

het corso mogen we beginnen met het bloemsteken. Ik plan dan een dagdeel vrij om mee te kunnen werken.

Lespakket voor de jeugd

Dit jaar was er een mini-lespakket, een speurtocht en een schoolbezoek, waarbij kinderen op speciale borden bloemen mochten steken. Ook de De Franciscus uit Bennebroek is op bezoek geweest. Het is mooi om te zien hoe kinderen genieten van de opbouw. Kinderen die voor het eerst bij de wagens komen zie je gewoon opbloeien. De komende jaren wil ik de jeugd nog meer betrekken bij het bloemencorso. Het is tenslotte een belangrijk internati-

onaal evenement en een visitekaartje voor onze regio. We gaan een lespakket ontwikkelen en iets doen met maatschappelijke stages."

"Collega's die met me mee willen denken, zijn van harte welkom!"

leerkracht groep 5 Jong Geleerd

raadsel van alles wat leeft ...' van Jan Paul Schutten"

geschreven door Jan Paul Schutten. De titel verradt al dat het een bijzonder en vooral grappig boek is.

Ik gebruik het erg veel op school, vandaar al die geeltjes. Bijvoorbeeld bij biologie in groep 7 en 8. En bij vragen over de evolutietheorie en hoe een kind geboren

wordt. Het legt alledaagse, biologische onderwerpen uit in een heel toegankelijke kindertaal. Met vooral veel humor en helemaal van deze tijd.

Het hoofdstuk 'Zal de zoon van Messi ook zo goed kunnen voetballen?' legt bijvoorbeeld erfelijkheid uit. Of het

hoofdstuk 'Waarom moeten we applaudisseren voor het pantoffeldiertje?' over het leven op aarde. Een boek vol humor en verrassende wendingen. Het maakt alles bespreekbaar, zoals de belangrijke vraag 'Hoe overleef je zonder kont?'

Scholingsplein 2019-2020: voor elk wat wils

Het Scholingsplan is onze eigen huisacademie. Samen met collega's leren van en met elkaar op een locatie bij jou in de buurt. Ook volgend jaar is er weer een fraai aanbod, verzorgd door collega's of door externe partijen.

Steeds meer collega's weten de weg naar het Scholingsplein te vinden. Twee jaar geleden deden 200 collega's mee, vorig jaar steeg dat aantal naar 250 en dit jaar gaan we al richting de 300 deelnemers.

Samenwerking Onlangs is besloten dat we ons scholingsaanbod komend schooljaar ook deels 'openzetten' voor leerkrachten en onderwijsassistenten van andere stichtingen. Door deze samenwerking tussen schoolbesturen in de regio kunnen we ervoor zorgen dat een groter deel van het scholingsaanbod ook daadwerkelijk kan doorgaan en dat het goedbezochte scholingsmomenten zijn.

Nieuw aanbod Het aanbod voor komend jaar bestaat uit een aantal succesnummers, maar er is ook nieuw aanbod.

Inmiddels vertrouwd zijn de MR-trainingen voor ouders en personeel, de Kanjertrainingen licentie A en B en de Teach-trainingen (basis en verdieping). Als je wilt deelnemen aan een van deze trainingen, adviseren we je om je snel in te schrijven, want vol is vol.

Nieuw in het aanbod zijn onder meer:

- Met Sprongen Vooruit trainingen voor groep 1-2 en groep 7-8
- Teken je gesprek, gegeven door onze collega Annelies Bruins
- Twee leuke workshops van de Bibliotheek Haarlemmermeer: 'Weet je nog een leuk boek?' en een inspiratiemiddag voor leerkrachten rond leesbevordering.

Fenom verzorgt weer een interessante cursus Reflectieve vragen stellen en er volgt nog aanbod van Onderwijsadvies over Mindset, Meerbegaafdheid en Bewegend Leren.

Regelmatig aanvullende mogelijkheden Check regelmatig het aanbod van het Scholingsplein, want in de loop van het jaar wordt het aanbod nog uitgebreid.

Ga snel naar www.jl.nu/scholingsplein of LIDO Intranet en schrijf je in!

Pak jij de volgende 'open space'?

De laatste pagina van JL.nu staat open voor jou! Weet jij alles van omgaan met tieners, heb jij je verdiept in ICT in de klas, of wil jij je kennis delen over een ander onderwijsgerelateerd onderwerp?

Mail dan een korte motivatie naar redactie@JL.nu waarom jij de volgende open space zou moeten vullen.